

Sarpsborg
kommune

Planprogram

Kommunedelplan for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet 2020 - 2031

Vedtatt av Formannskapet i Sarpsborg kommune i sak 73/19 i møte 12.09.2019

Innhold

1. Innledning	3
1.1 Bakgrunn:	3
1.2 Formål:.....	3
1.3 Innhold og planavgrensning:	3
1.4 Definisjon av sentrale begreper:	4
2. Rammer og føringer	5
2.1 Nasjonale føringer:	5
2.2 Regionale føringer:	6
2.3 Kommunale føringer:	6
3. Fokusområder i ny plan	6
3.1 Fokusområde idrett:.....	7
3.2 Fokusområde friluftsliv:.....	7
3.3 Fokusområde fysisk aktivitet:.....	7
3.4 Utredningsbehov:	7
4. Planprosess	8
4.1 Organisering:	8
4.2 Medvirkning:	8
4.3 Framdriftsplan	9

1. Innledning

1.1 Bakgrunn:

«Kommunedelplan for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet 2020-2031» er en rullering av gjeldende kommunedelplan for fysisk aktivitet, som ble vedtatt av Sarpsborg bystyre den 05.12.2013. Denne skal rulleres i henhold til «Planstrategi for Sarpsborg 2016 til 2019», vedtatt av bystyret 15.09.2016. Det er også et krav fra Kulturdepartementet at anlegg for idrett og fysisk aktivitet som det skal søkes om spillemidler til, inngår i en kommunal plan som er underlagt politisk styring i kommunen. Planprogrammet er starten på arbeidet med rullering av gjeldende kommunedelplan for fysisk aktivitet. Kommunedelplanen skal utarbeides som en kommunedelplan etter plan- og bygningsloven, og etter § 4.1 skal det som et ledd i varslingen av planoppstart for alle kommunale planer utarbeides et planprogram som grunnlag for planarbeidet:

«Planprogrammet skal gjøre rede for formålet med planarbeidet, planprosessen med frister og deltakere, opplegget for medvirkning, spesielt i forhold til grupper som antas å bli særlig berørt, hvilke alternativer som vil bli vurdert og behovet for utredninger. Forslag til planprogram sendes på høring og legges ut til offentlig ettersyn normalt samtidig med varsling av planoppstart. Planprogrammet fastsettes ordinært av planmyndigheten.»

1.2 Formål:

Kommunedelplan for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet skal være grunnlaget for Sarpsborg kommunes langsiktige planlegging på områdene. Planen skal være et overordnet politisk styringsdokument, og danne grunnlag for det administrative arbeidet på området.

Planen har også til hensikt å utdype mål og strategier på områder som er vedtatt i Samfunnsplanen. Hvordan kommunedelplan for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet skal bidra til at Sarpsborg er et godt sted å bo, sikrer jobbene for fremtiden og hvordan man skal gi innbyggerne opplevelser for livet, skal være overordnet i prosessen med å finne planens mål og tiltak.

Formålet med det videre planarbeidet vil være å tilrettelegge for at alle innbyggerne i Sarpsborg kommune skal ha best mulig forutsetning for å drive med idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet igjennom helhetlig anleggs- og aktivitetspolitikk for følgende områder:

- Idrett
- Friluftsliv
- Organisert aktivitet
- Egenorganisert aktivitet
- Hverdagsaktivitet

1.3 Innhold og planavgrensning:

Kommunedelplanen skal være en tematisk plan innenfor samfunnsplanlegging, og avgrenses til å omhandle idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet.

Planen vil legge føringer for fremtidig planlegging, uten at den er juridisk bindende når det gjelder disponering av arealer. Eventuelle arealvurderinger som gjøres i planen må derfor tas inn i Sarpsborg kommunes arealplan, alternativt reguleringsplaner for å få rettsvirkning.

Planforslaget skal blant annet inneholde følgende etter anbefalinger gitt fra kulturdepartementet:

- Målsetning for Sarpsborg kommunes satsing på idrett og fysisk aktivitet.
- Målsetning for anleggsutbygging og sikring av arealer for idrett og fysisk aktivitet.

- Resultatvurdering av gjeldende plan med statusoversikt.
- En vurdering av langsiktige og kortsiktige behov for anlegg og aktivitet i Sarpsborg kommune.
- En redegjørelse for sammenhengen med andre relevante og førende planer i Sarpsborg kommune.
- Prioritert handlingsprogram for utbygging av idretts- og friluftsanlegg.
- En oversikt over forventede kostnader knyttet til drift og vedlikehold av de planlagte anleggene.
- En uprioritertliste over langsiktige behov for anlegg for idrett og fysisk aktivitet i Sarpsborg kommune.
- Lokalisering av eksisterende og planlagte anlegg, områder for friluftsliv og arealbehov for planlagte anlegg og friluftsområder i relevante kart.

1.4 Definisjon av sentrale begreper:

I kommunedelplan for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet skiller vi mellom ulike varianter av fysisk aktivitet, da fysisk aktivitet utøves i mange sammenhenger og på mange ulike arenaer. Definisjonen nedenfor er hovedsakelig hentet fra kulturdepartementets veileder «Kommunal planlegging for idrett og fysisk aktivitet» og «Statlig idrettspolitik inn i en ny tid»:

Idrett: Med idrett forstås aktivitet i form av trening, eller konkurranse i den organiserte idretten.

Friluftsliv: Klima- og miljøverndepartementet definerer friluftsliv som opphold og fysisk aktivitet i friluft, i fritiden, med sikte på miljøforandring og naturopplevelser.

Fysisk aktivitet: Med fysisk aktivitet forstås enhver aktivitet der man bruker musklene/kroppen som gir økt energiforbruk.

- **Hverdagsaktivitet:** Med hverdagsaktivitet så forstås det som en aktivitet der ikke aktiviteten i seg selv, eller resultatet av aktiviteten er målet. Hvordan vi forflytter oss fra A til B eller hagearbeid er eksempler på hverdagsaktivitet.
- **Organisert aktivitet:** Med organisert aktivitet menes en aktivitet som drives og ledes av noen, for eksempel på et treningssenter med faste gruppetimer ledet av instruktører, eller fjellturer ledet av turledere fra en friluftslivsorganisasjon. I dette ligger gjerne en grad av tilrettelegging, planlegging og gruppetilhørighet.
- **Egenorganisert aktivitet:** Egenorganisert aktivitet innebærer at individene selv står for planleggingen og gjennomføringen av aktivitetene. Egenorganisert aktivitet kan foregå på mange arenaer, f.eks. i et idrettslag, på et treningssenter, i nærmiljøet eller ute i naturen.

Folkehelse: Folkehelseloven definerer folkehelse som en betegnelse på befolkningens helsetilstand, og hvordan helsen fordeler seg i befolkningen. Folkehelse er både psykisk og fysisk helse, og idrett og fysisk aktivitet kan ha positiv innvirkning på dette.

Nærmiljøanlegg: Med nærmiljøanlegg menes anlegg eller område for egenorganisert fysisk aktivitet, hovedsakelig beliggende i tilknytning til bo- og/eller oppholdsområder. Med nærmiljøanlegg menes kun utendørsanlegg. Anleggene eller områdene skal være fritt allment tilgjengelige for egenorganisert fysisk aktivitet, primært for barn og ungdom, men også for lokalbefolkningen forøvrig. Nærmiljøanlegg skal ikke utformes for å dekke behovet for anlegg til den organiserte idretten.

Ordinære anlegg: Ordinære anlegg er de tilskudsberettigede anlegg som fremgår av Kulturdepartementets publikasjon V-0732 «Bestemmelser om tilskudd til anlegg for idrett og fysisk

aktivitet». De ordinære tilskuddsberettigede anleggstypene er i hovedsak nært knyttet til konkurranse- og treningsvirksomhet for den organiserte idretten. De tekniske krav til mål og utforming av anleggene tar utgangspunkt i konkurransereglene til det enkelte særforbund.

Interkommunale idrettsanlegg: Interkommunale idrettsanlegg er større kostnadskrevende anlegg der to eller flere kommuner inngår en skriftlig avtale om eierskap, investering og drift. Det er kulturdepartementet som kan gi et anlegg en interkommunal status.

Nasjonalanlegg: Nasjonalanlegg er idrettsanlegg som tilfredsstiller tekniske og funksjonelle standardkrav for avvikling av relevante internasjonale mesterskap og konkurranser. Ordningen er meget begrenset, og det er Kulturdepartementet som etter uttalelse fra Norges Idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité (NIF) gir et anlegg denne statusen.

2. Rammer og føringer

Det foreligger flere føringer for kommunens planarbeid innenfor idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet som man må ta hensyn til videre i planprosessen. I planprosessen må kommunen blant annet ta hensyn til lover og forskrifter, stortingsmeldinger og andre planer. Under er noen av de viktigste føringene som man må forholde seg til videre i planprosessen:

2.1 Nasjonale føringer:

Meld.St. 26 (2011-2012) «Den norske idrettsmodellen» Kulturdepartementet har ansvaret for idrettspolitikken på statlig nivå, og «Den norske idrettsmodellen» har følgende visjon: *Idrett og fysisk aktivitet for alle*. Statens viktigste strategi for å få dette til er en økt satsing på idretts- og aktivitetsanlegg. Den viktigste målgruppen i statlig idrettspolitikken er barn og unge, men personer med nedsatt funksjonsevne og inaktive er også prioriterte målgrupper.

Meld. St. 18 (2015-2016) «Friluftsliv - Natur som kilde til helse og livskvalitet» er Klima- og miljødepartementet sitt bidrag til å få enda flere til å drive med friluftsliv, og få oppleve friluftsliv som en kilde til bedre helse og høyere livskvalitet. Meldingen omfatter tiltak og føringer innenfor både motivering og rekruttering til friluftsliv, og innenfor forvaltning av områder for friluftsliv. Regjeringen vil prioritere friluftsliv i nærmiljøet, slik at alle kan delta. Barn og unge er prioriterte målgrupper.

Friluftsloven (LOV 1957-06-28 nr.16)

Friluftsloven regulerer allemannsretten. Formålet er å verne friluftslivets naturgrunnlag og sikre allmenhetens rett til ferdsel og opphold i naturen, slik at muligheten til å utøve friluftsliv som en helsefremmende, trivselsskapende og miljøvennlig fritidsaktivitet bevares og fremmes. Friluftsloven definerer innmark og utmark og regulerer forholdet mellom grunneier og allmenheten, inkludert ferdsel på innmark og i utmark. Friluftsloven har i tillegg bestemmelser om friluftsområder.

Andre relevante nasjonale føringer:

- **Handlingsplan for friluftsliv (2018)**
- **Kommunal planlegging for idrett og fysisk aktivitet (2014)**
- **Bestemmelser om tilskudd til anlegg for idrett og fysisk aktivitet 2018** (rulleres årlig)
- **Meld.St.19 (2014-2015)- «Mestring og muligheter»** - Helse- og omsorgsdepartementet
- **Meld. St. 10 (2018-2019) «Frivilligheita - sterk, sjølvstendig, mangfoldig»** - Kulturdepartementet

2.2 Regionale føringer:

Østfold i bevegelse (regional plan for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet 2018-2029) sitt hovedmål er «Økt fysisk aktivitet for alle», og for å lykkes med målet har man definert fem innsatsområder:

- Aktiv hele livet
- Varierte anlegg, områder og ferdselsårer
- Prinsipper for lokalisering, areal- og virkemiddelbruk
- Kunnskap og innovasjon
- Verdiskapning og fysisk aktivitet

2.3 Kommunale føringer:

Samfunnsplan 2018-2030 gir føringer for kommunedelplan for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet ved at den skal være grunnlaget for alle sektorer og virksomheter i kommunen. Kommuneplanens samfunnsdel skal ta stilling til langsiktige utfordringer, mål og strategier for kommunen som organisasjon og kommunesamfunnet som en helhet. «Sammen skaper vi Sarpsborg» er visjonen i samfunnsplanen, og satsingsområder for visjonen er:

- Det gode hjemstedet
- Jobbene for fremtiden
- Opplevelser for livet

Kommuneplanens arealdel Sarpsborg 2015-2026 er kommunen sitt øverste juridisk bindende arealplandokument. Arealvurderinger som gjøres i kommunedelplan for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet må derfor tas inn i kommuneplanens arealdel eller reguleringsplaner for å få rettsvirkning.

Kommunedelplan mangfold, inkludering og likeverd 2016–2028 har som formål å redusere alle former for diskriminering, og bidra til et Sarpsborgsamfunn som gir alle innbyggerne lik mulighet til å lykkes.

Kommunedelplan folkehelse 2016-2027 skal bidra til bedre levekår og god helse i Sarpsborgs befolkning, ved blant annet å skape gode oppvekstvilkår for barn og unge, forebygge sykdom og skader og utvikle et samfunn som legger til rette for sunne levevaner.

3. Fokusområder i ny plan

«Idretts glede for alle» er visjonen til idrettens øverste organ, Norges idrettsforbund og olympiske og Paralympiske komité (NIF). Dette innebærer at alle skal få utøve idrett ut i fra sine egne ønsker og behov.

Staten sin overordnede målsetning er «idrett og fysisk aktivitet for alle». For å nå dette målet skal staten igjennom sitt virkemiddelapparat legge til rette for at alle som ønsker det skal ha mulighet til å delta i idrett eller drive med egenorganisert fysisk aktivitet. For å kunne legge til rette for et omfattende og inkluderende aktivitetstilbud legges det særlig vekt på å utvikle attraktive tilbud til barn og ungdom. I tillegg har staten en hovedmålsetning om at den frivillige og medlemsbaserte idretten skal sikres gode rammevilkår. Det viktigste virkemiddelet i norsk idrettspolitik for å få dette til, er satsing på anlegg.

Statens hovedmålsetning for friluftsliv er at befolkningen utøver friluftsliv jevnlig. For å nå denne målsetningen mener staten at ivaretagelse og tilrettelegging av arealer, samt opplæring og stimulering til friluftsliv er avgjørende. Satsing på arealene i nærmiljøet blir fremhevet som viktig, og i

særlig grad for å få den gruppen i befolkningen som er lite fysisk aktive mer aktive. Staten ønsker at natur og friluftsliv brukes enda mer i helsefremmede og forebyggende arbeid, så satsingen på friluftsliv er også sentralt i regjeringens folkehelsearbeid.

For å kunne skape best mulige forutsetninger for at Sarpsborgs innbyggere kan være fysisk aktive, enten igjennom organisert idrett eller annen fysisk aktivitet, herunder friluftsliv, er det viktig at Sarpsborg kommune sikrer innbyggerne gode rammevilkår. Gode rammevilkår innebærer blant annet god tilgjengelighet til idrettsanlegg og andre arenaer tilrettelagt for fysisk aktivitet. God tilgjengelighet kan for eksempel gjelde åpningstidene i en idrettshall, grøntområder i sentrum, nærmiljøanlegg i barn og unges oppvekstmiljø, gang- og sykkelvei mellom hjem og skole/jobb, og «grønne korridorer» fra der folk bor til større utfartsområder for friluftsliv.

Fokusområder i det videre planarbeidet er fordelt på idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet. Der det overordnede målet er å legge til rette for at alle innbyggerne i Sarpsborg skal være fysisk aktive, enda oftere.

3.1 Fokusområde idrett:

- **Idrettsanlegg**
 - Behovsrettet anleggs- og arealpolitikk
 - Tilgjengelige idrettsanlegg
 - Interkommunale idrettsanlegg
- **Aktivitet**
 - Rammevilkår for idrettslag (tilskuddsordninger og driftstilskudd)
 - Barne- og ungdomsidretten (fracfalls- og fattigdomsproblematikken)
 - Idrettsarrangementer

3.2 Fokusområde friluftsliv:

- **Anlegg**
 - Sikre attraktive arealer for fysisk aktivitet og friluftsliv
 - Sentrale parker/grøntområder (egen plan)
 - Utfartsområder ved kysten, og i skog og mark
- **Aktivitet**
 - Samarbeid mellom aktører innenfor friluftsliv
 - Næring og friluftsliv

3.3 Fokusområde fysisk aktivitet:

- **Anlegg**
 - Skolen som nærmiljøarena
 - Gang- og sykkelveier (aktiv transport)
 - Mindre nærmiljølekeplasser (rekkefølgekrav)
 - Sikre attraktive arealer for fysisk aktivitet
- **Aktivitet**
 - Rammevilkår for frivilligheten (tilskuddsordninger og driftstilskudd)
 - Skolen som nærmiljøsender.
 - Undervisning i skole og barnehage.

3.4 Utredningsbehov:

Kartlegging av aktivitet: Det er behov for å kartlegge aktiviteten i Sarpsborg. For å kartlegge den egenorganiserte aktiviteten bør man gjennomføre en kvantitativ undersøkelse evt. se på nasjonale og regionale tall, mens den organiserte aktiviteten kan kartlegges med medlemstall fra frivillige

organisasjoner og treningssentre. Tall på idrettsdeltagelse kan hentes fra idrettsregistreringen til Norges idrettsforbund.

Anleggs- og arealbehov: For å kunne vurdere hvilke anleggsbehov vi har for fremtiden, er det behov for å kartlegge hvilke anlegg og arealer for fysisk aktivitet vi allerede har. Hvilke idretter og aktivitetsformer har god eller dårlig anleggsdekning i dag, og er tilgjengeligheten til de forskjellige anleggene lik for alle innbyggerne i kommunen? Kartlegging gjøres internt på tvers av virksomheter. Norsk idrettsindeks er et alternativ for å kunne se hvilke idretter som har god og mindre god anleggsdekning.

Kartlegging av økonomiske barrierer: Hvor mye koster det å delta på de ulike idrettene i Sarpsborg, og hvorfor koster det mer å delta på noen idretter enn andre? Utredningen kan gjøres ved å sende ut spørreskjema til frivillige organisasjoner i Sarpsborg. Skjema lages internt i samarbeid med eksterne interessenter innenfor idretts- og friluftslivsfeltet.

4. Planprosess

4.1 Organisering:

Kommunedelplan for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet må forankres i hele organisasjonen, både politisk og administrativt. Det er av den grunn ønskelig å ha referansepersoner fra aktuelle virksomheter og underliggende team samlet i en arbeidsgruppe. Arbeidet med rullering av planen vil bli ledet av virksomhet kultur, med representanter fra kommuneområdene oppvekst, teknisk og samfunn.

Arbeidsgruppe:

- Virksomhet Eiendom → Team byggdrift
- Virksomhet Eiendom → Team forvaltning og utvikling eiendom
- Virksomhet Utbygging → Team byggprosjekt
- Virksomhet Kommunalteknikk → Team vei og grøntanlegg
- Virksomhet plan og samfunnsutvikling → Stab
- Kommuneområde oppvekst → Stab

Saksordfører: Therese Thorbjørnsen

4.2 Medvirkning:

Krav om medvirkning er forankret i plan – og bygningsloven. Det legges opp til medvirkning tidlig i planprosessen, både i arbeidet med selve planen og i arbeidet fram mot et ferdig vedtatt planprogram. Både planforslaget og planprogrammet vil bli lagt ut til offentlig ettersyn for allmenheten. Det har i arbeidet med planprogrammet blitt avholdt dialogmøte med Sarpsborg idrettsråd og DNT Nedre Glomma. Særlig interesserte parter vil også bli invitert til dialogmøter i det videre planarbeidet etter at planprogrammet er endelig vedtatt. Det legges opp til en åpen medvirkningsprosess der alle interessenter og berørte parter skal ha flere muligheter til å komme med innspill underveis i det videre planarbeidet.

Interesserte parter:

- Sarpsborg idrettsråd
- Friluftsgesellskapet
- Østfold fylkeskommune
- Nabokommuner
- Grunneiere

- Ungdommens bystyre
- Rådet for mennesker med nedsatt funksjonsevne
- Flerkulturelt råd
- Eldrerådet

Arenaer for medvirkning:

- Eget nettsted/side for innspill til kommunedelplanen (alle)
- Sosiale medier (alle)
- Møter (interesserte parter)
- Folkemøte (alle)
- Workshop politikere (utvalg for kultur og oppvekst)
- Fagdag med virksomhet kultur

4.3 Framdriftsplan

Planprogram	2019				2020			
	1. kvartal	2. kvartal	3. kvartal	4. kvartal	1. kvartal	2. kvartal	3. kvartal	4. kvartal
Utarbeide planprogram								
Varsling om oppstart/vedtak om offentlig ettersyn								
Medvirkning								
Behandling av innspill								
Politisk vedtak - planprogram								
Kunngjøring av planprogram								
Kommunedelplan for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet								
Kartlegging/kunnskapsinnhenting								
Medvirkning								
Bearbeiding av innspill								
Vedtak om offentlig ettersyn								
Høringsseminar								
Behandling av uttalelser								
Vedtak av kommunedelplan for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet i bystyret								

Figuren viser framdriftsplan for planarbeidet. Blå betyr politisk behandling/vedtak, grønn betyr medvirkningsprosess og gult administrativt arbeid.